

Nr 57

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen (1938: 121) om hittegods, m. m. jämte motioner i ämnet.

Genom en den 7 november 1969 dagtecknad proposition, nr 160, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

- 1) lag om ändring i lagen (1938: 121) om hittegods,
- 2) lag om ändring i lagen (1967: 420) om flyttning av fordon i vissa fall.

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 1129 av herr *Alexanderson* och II: 1305 av fru *Anér*,

dels ock motionen II: 1306 av herr *Åkerlind*.

Redogörelse för motionerna lämnas på s. 10—11.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enligt hittegodslagen gäller vissa tidsfrister, inom vilka ägare resp. upphittare har att göra gällande sin rätt till hittegods. Fristerna är f. n. sex månader för okänd ägare samt tre månader för känd ägare och upphittare. I propositionen föreslås att tiderna förkortas till tre månader resp. en månad. Motsvarande ändring förordas i fråga om tidsfristerna för ägare i lagen om flyttning av fordon i vissa fall.

Förslagen

De vid propositionen fogade förslagen är av följande lydelse.

1) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1938:121) om hittegods

Härigenom förordnas, att 4 och 10 §§ lagen (1938:121) om hittegods skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.¹

Varder ägare till hittegods ej känd inom *sex* månader från det fyndet anmäldes hos polismyndighet, eller kommer ägaren ej inom *tre månader* från det han av polismyndighet underrättats om fyndet, eller kan ägaren eljest anses hava uppgivit sin rätt, tillfalle godset upphittaren; dock vare denne skyldig gällda polismyndighets kostnader i anledning av fyndet. Är godset i polismyndighets vård, och underlåter upphittaren att inom *tre månader* efter anmaning gällda polismyndighetens kostnader, eller kan han eljest anses hava uppgivit sin rätt, skall godset, *efter avdrag av nämnda kostnader*, tillfalla kronan.

Varder ägare till hittegods ej känd inom *tre* månader från det fyndet anmäldes hos polismyndighet, eller kommer ägaren ej inom *en månad* från det han av polismyndighet underrättats om fyndet, eller kan ägaren eljest anses hava uppgivit sin rätt, tillfalle godset upphittaren; dock vare denne skyldig gällda polismyndighets kostnader i anledning av fyndet. Är godset i polismyndighets vård, och underlåter upphittaren att inom *en månad* efter anmaning gällda polismyndighetens kostnader, eller kan han eljest anses hava uppgivit sin rätt, skall godset tillfalla kronan.

10 §.

Konungen äger meddela erforderliga föreskrifter rörande tillämpningen av denna lag.

Konungen *eller, efter Konungens bemyndigande, rikspolisstyrelsen* äger meddela erforderliga föreskrifter rörande tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1970. Äldre bestämmelser om tidsfrister gäller fortfarande beträffande hittegods, varom anmälan gjorts hos polismyndighet före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1954: 92.

2) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1967:420) om flyttning av fordon i vissa fall**

Härigenom förordnas, att 7 § lagen (1967:420) om flyttning av fordon i vissa fall skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***7 §.**

Är ägare av fordon som förvaras på särskild uppställningsplats ej känd, när *sex* månader förflutit från den dag då flyttningen kungjordes, eller har fordonet ej avhämtats inom *tre månader* från det ägaren mottog underrättelse om flyttningsbeslutet eller måste ägaren eljest anses ha uppgivit sin rätt till fordonet, tillfaller det kommunen, om beslutet verkstälts av kommunal myndighet, och i annat fall staten.

Fordonsvrak som — — — eller staten.

Är ägare av fordon som förvaras på särskild uppställningsplats ej känd, när *tre* månader förflutit från den dag då flyttningen kungjordes, eller har fordonet ej avhämtats inom *en månad* från det ägaren mottog underrättelse om flyttningsbeslutet eller måste ägaren eljest anses ha uppgivit sin rätt till fordonet, tillfaller det kommunen, om beslutet verkstälts av kommunal myndighet, och i annat fall staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1970. Äldre lag gäller fortfarande beträffande fordon som flyttats före ikraftträdandet.

Inledning

Med anledning av olika framställningar till Kungl. Maj:t under senare år har inom justitiedepartementet av särskild utredningsman upprättats en promemoria med förberedande utkast till lag angående ändring i lagen (1938: 121) om hittegods (stencil Ju 1968: 12). Promemorian innehåller bl. a. förslag om förkortning av gällande tider för förvaring av hittegods och om viss ändring av reglerna angående kostnaderna i samband med omhändertagande av hittegods. Därjämte förordas en ändring i lagens bestämmelse om tillämpningsföreskrifter.

Efter remiss har rikspolisstyrelsen avgett yttrande över promemorian. Styrelsen har bifogat yttranden från länspolischeferna i Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län samt polischeferna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Flera länspolischefer har i sin tur bifogat yttranden från lokala polismyndigheter.

Med anledning av förslaget om kortare förvaringstider för hittegods har inom kommunikationsdepartementet upprättats en promemoria (RS 3880/69) angående ändring av 7 § lagen (1967: 420) om flyttning av fordon i vissa fall. Promemorian innehåller förslag att de i nämnda lagrum föreskrivna förvaringstiderna anpassas till de tidsfrister som förordats för hittegodslagens del.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av riksåklagaren, rikspolisstyrelsen, Svenska kommunförbundet, Motororganisationernas samarbetsdelegation och Sveriges trafikbilägares riksorganisation. Rikspolisstyrelsen har bifogat yttranden från Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Geijer*, följande.

Ursprungligen gällde enligt *hittegodslagen* att ägare till omhändertaget hittegods förlorade sin rätt till egendomen om han inte blev känd inom ett år från det fyndet anmäldes till polismyndighet. Småningom visade det sig att städer och andra större samhällen hade betydande svårigheter att anskaffa tillräckliga och lämpliga lokaler för den allt större mängden av hittegods. År 1954 var förvaringsförhållandena särskilt i Stockholm så besvärande att en förkortning av preklusionsfristen för okänd ägare ansågs nödvändig. Tidsfristen sänktes då till sex månader. Ändringen betecknades som ett provisorium i avvaktan på en mera genomgripande reformering av hittegodslagstiftningen. Med hänsyn härtill ansågs det inte tillrådligt att då överväga en ännu kortare preklusionstid.

En allmän revision av hittegodslagstiftningen bör tills vidare stå tillbaka för mera angelägna arbetsuppgifter. Emellertid har utvecklingen efter år 1954 varit sådan att hittegodsförvaringen alltjämt tar oproportionerligt stora utrymmen i anspråk och medför betydande kostnader. Särskilda olägenheter förorsakas av det ökande antalet tillvaratagna cyklar och mopeder. En förkortning av preklusionsfristen skulle medföra en betydande lättnad i förvaringssituationen. Bl. a. mot bakgrund härav förordas i den inom justitiedepartementet upprättade promemorian att preklusionstiden för okänd ägare förkortas till tre månader. Förslaget har mottagits positivt vid remissbehandlingen.

Enligt tillgängliga statistiska uppgifter beträffande hittegodsrörelsen i Stockholm anmälde sig år 1961 mer än 95 % av de ägare, som överhuvudtaget gav sig till känna, inom tre månader från det att hittegodset registrerades hos polisen. Ingenting tyder på att förhållandena härvidlag skulle ha blivit väsentligt annorlunda under senare år eller att läget är ett annat i andra delar av landet. Mot bakgrund härav kan en lagändring i enlighet med förslaget enligt min mening inte antas medföra några beaktansvärda olägenheter. I och för sig skulle kunna tänkas att man behåller nuvarande sexmånaderstid i fråga om hittegods av mera värdefull beskaffenhet. Det möter emellertid vissa svårigheter att fastställa en från alla synpunkter lämplig värdegräns. Såsom har påpekats under remissbehandlingen torde det vidare förhålla sig så att ägare till värdefullare hittegods brukar ge sig till känna inom helt kort tid efter det att egendomen tagits omhand. I sammanhanget förtjänar vidare erinras om att en förvaringstid av tre månader redan nu gäller för egendom som har tillvaratagits på järnväg, buss eller flygplan. Jag vill mot bakgrund av det sagda ansluta mig till promemoriaförslaget om generell förkortning av preklusionsfristen i hittegodslagen för okänd ägare från sex till tre månader.

Hittegodslagen innehåller vissa ytterligare preklusionsfrister. Sålunda förlorar känd ägare sin rätt till hittegods, om han inte ger sig till känna inom tre månader från det han fått underrättelse om fyndet. Går ägares rätt till hittegods förlorad, tillfaller godset upphittaren. Som förutsättning gäller dock att denne betalar polismyndighetens kostnad för förvaring av egendomen inom tre månader efter anmaning därom. I annat fall tillfaller egendomen staten.

Angivna båda tidsfrister har varit oförändrade alltsedan hittegodslagen kom till. I departementspromemorian förordas att de sätts ned till en månad. Förslaget har godtagits under remissbehandlingen.

Även en sådan reform skulle innebära en viss lättnad i nuvarande besvärssituation i fråga om förvaring av hittegods. Från rättssäkerhetssynpunkt kan inte resas några invändningar mot reformen. Jag biträder därför förslaget.

I detta sammanhang bör uppmärksammas att tidsfristerna räknas från det att vederbörande rättsägare fått del av underrättelsen resp. anmaningen.

Sådana meddelanden som det här gäller bör enligt tillämpningskungörelsen till hittegodslagen lämnas i rekommenderat brev, om inte annat sätt befinnes lämpligare. Med den föreslagna förkortningen av tidsfristen kan det finnas anledning att överväga en ändring av denna föreskrift i syfte att garantera att meddelandet verkligen når adressaten.

Nuvarande bestämmelse i 4 § hittegodslagen om att polismyndighetens kostnader skall dras av när hittegods tillfaller staten saknar praktisk betydelse efter polisväsendets förstatligande. Såsom föreslagits i promemorian bör föreskriften utgå.

Enligt 10 § hittegodslagen meddelar Kungl. Maj:t tillämpningsföreskrifter till lagen. Jag biträder förslaget i promemorian att paragrafen ändras så, att Kungl. Maj:t skall kunna delegera nämnda befogenhet till rikspolisstyrelsen.

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1970. I promemorian föreslås en övergångsbestämmelse av innebörd att hittillsvarande tidsfrister för ägare och upphittare skall gälla i fråga om hittegods, som anmälts till polismyndighet före ikraftträdandet. I och för sig talar vissa skäl för en mera nyanserad reglering av övergångsförhållandena. Eftersom frågan saknar större praktisk betydelse finner jag emellertid förslaget kunna godtas.

Enligt *lagen om flyttning av fordon i vissa fall* får polismyndighet eller vissa andra myndigheter under särskilda förutsättningar flytta fordon från plats där det påträffas till särskild uppställningsplats för att förvaras där. Vissa tidsgränser är bestämda inom vilka ägaren kan göra anspråk på förvarat fordon. Vid lagens tillkomst år 1967 ansågs det påkallat med en förhållandevis lång förvaringstid under en övergångsperiod innan förfarandet enligt den nya lagen blivit allmänt känt. Fristerna bestämdes därför i överensstämmelse med preklusionsfristerna i hittegodslagen. Förvarat fordon tillfaller sålunda staten eller i vissa fall kommunen, om ägaren inte blir känd inom sex månader från den dag då flyttningen kungjordes eller om fordonet inte hämtats inom tre månader från den dag då känd ägare delgavs underrättelse om flyttningsbeslutet. Föredragande departementschefen framhöll emellertid, att ett givet tillfälle att ompröva fristerna skulle inträffa om motsvarande respittider i hittegodslagen skulle komma att förkortas.

Enligt den inom kommunikationsdepartementet upprättade promemorian bör förvaringstiderna i flyttninglagen anpassas till vad som föreslagits för hittegodslagens del, dvs. sänkas till tre månader resp. en månad. Förslaget har allmänt godtagits vid remissbehandlingen.

Av rikspolisstyrelsens yttrande framgår att de flesta flyttningar av fordon sker i de tre största städerna. Där avhämtades i fjol det alldeles övervägande antalet fordon, vilkas ägare gav sig till känna, inom några få dagar. Bara i undantagsfall hämtade ägaren fordonet efter mer än tre måna-

der. Vidare framgår av yttrandet att man på många andra håll haft svårt att ordna med förvaring av flyttade fordon. Frågan har då fått lösas på sätt som medfört onödigt höga kostnader och otillfredsställande bevakning av fordonen.

Mot bakgrund av dessa förhållanden anser jag att goda skäl talar för de föreslagna förkortningarna av förvaringstiderna och att en sådan reform kan genomföras utan betänkligheter från rättssäkerhetssynpunkt. Som framhållits i departementspromemorian finns inte heller i fråga om flyttade fordon anledning att föreskriva olika förvaringstider beroende på fordonens värde. Jag biträder därför promemorieförslaget.

Ändringarna bör träda i kraft samtidigt som motsvarande ändringar i hittegodslagen, dvs. den 1 januari 1970. Jag föreslår en övergångsbestämelse motsvarande den som jag har förordat för hittegodslagens del.

I fråga om ändringarna i flyttningslagen har jag samrått med chefen för kommunikationsdepartementet.

Lagrådet

Lagrådet har i yttrande över förslagen anfört följande.

Förslaget till lag om ändring i lagen om hittegoods

Förslaget avser förkortning av vissa preklusionstider som finns angivna i lagen om hittegoods.

De rättsliga frågor som kan uppkomma i förevarande sammanhang torde i flertalet fall sällan ställas på sin spets, eftersom värdet av hittegoods oftast är ringa och polisen i sin befattning med hittegoods i flera avseenden, t. ex. i fråga om sättet att underrätta rättsägare och beträffande försäljning av hittegodset, har ett visst utrymme att förfara efter omständigheterna. Detaljreglerna i lagstiftningen om hittegoods har såtillvida ett begränsat praktiskt intresse. Stundom kan emellertid hittegoods ha ett stort värde och frågan vem hittegodset slutligen skall tillfalla — ägaren, upphittaren eller staten — blir då ekonomiskt betydelsefull för intressenterna. Det är därför nödvändigt att reglerna utformas under hänsynstagande till att de måste utgöra ett tillräckligt underlag för att lösa de konflikter som kan uppstå i sådana fall, trots att dessa ej förekommer ofta i praktiken.

Vid preklusion av rättigheter är av betydelse icke blott preklusionstidens längd utan även den tidpunkt från vilken tidsfristen skall räknas. Entydiga bestämmelser i sistnämnda avseende blir särskilt viktiga när preklusionstiden är kort. Då i förevarande lagstiftningsärendet föreslås mycket korta preklusionstider, både i fråga om den rätt som ägare av upphittat föremål har till detta och beträffande upphittares rätt, synes frågan om hur ut-

gångspunkten för dessa tidsfrister skall fastställas påkalla särskild uppmärksamhet.

De tidsfrister det här gäller avser dels ägarens rätt i fall när denne är okänd, dels ägarens rätt i fall när han är känd och dels upphittarens rätt.

Vad först angår preklusionstiden för okänd ägare märkes att denna frist — för närvarande sex och enligt förslaget tre månader — icke räknas från det kungörande av fyndet som polismyndighet enligt 1 § andra stycket är skyldig att företa utan från den tidpunkt då fyndet anmäldes hos polismyndighet, 4 §. Anledningen härtill är, enligt vad som uttalades vid lagens tillkomst, att viss form inte föreskrivits för fyndets kungörande; det tillades att detta inte synes innebära någon obillighet mot ägaren, då han på grund av lagens regler vet att han bör vända sig till polismyndighet med förfrågan om förlorat gods (NJA II 1938 s. 752 och 754). Med den nu föreslagna ändringen beträffande preklusionstidens längd måste ägaren alltså räkna med att han kan gå miste om sin rätt redan tre månader från det han förlorade godset. I detta sammanhang kan anmärkas att med uttrycket i 4 § »Varder ägare till hittegodset ej känd» tydligen närmast åsyftas att ägaren ej blivit känd för den polismyndighet hos vilken fyndet anmälts. Men förlusten av en sak kan ha anmälts hos en annan polismyndighet exempelvis om ägaren är bosatt på en annan ort än den där saken hittades. I sådana fall kan inträffa att förstnämnda polismyndighet, i ovetskap om anmälningen av förlusten, handlägger ärendet såsom om ägaren inte är känd. — Den nu föreslagna förkortningen av preklusionstiden för okänd ägare kan medföra ökade risker för att hittegodsets ägare lider rättsförlust. Med hänsyn till vad departementschefen anfört till stöd för förslaget i denna del anser lagrådet dock — ehuru inte utan tvekan — att förslaget bör kunna godtas.

Vad härefter angår preklusionstiden för känd ägare och för upphittare — denna är i båda fallen för närvarande tre månader och enligt förslaget en månad — föreskriver 4 § att tiden räknas, när det gäller ägaren från det denne av polismyndigheten underrättats om fyndet och när det gäller upphittaren från polismyndighetens anmaning till honom att betala polismyndighetens kostnader i anledning av fyndet. Om sättet för underrättelse och anmaning finns i tillämpningskungörelsen endast bestämmelser att meddelande bör ske genom rekommenderat brev, om inte annat sätt finnes lämpligare.

Frågan om innebörden av bestämmelsen att preklusionstiden räknas från det att ägaren underrättats om fyndet har inte direkt behandlats i förarbetena till lagen. I den departementspromemoria, som låg till grund för lagstiftningen, angavs emellertid i anslutning till promemorians förslag i här ifrågavarande avseende att endast underrättelse av polismyndighet, ej underrättelse av upphittaren eller på annan väg erhållen kännedom om fyndet, bör tillerkännas verkan beträffande preklusion. Det framhölls i anslut-

ning härtill att även i det fall att ägaren, då fyndet göres, är känd för upphittaren och av denne underrättas om fyndet (jfr 1 § första stycket andra punkten) upphittaren bör, om ägaren ej löser godset, kunna senare anmäla fyndet hos polismyndigheten som genom underrättelse till ägaren kan bringa preklusionstiden att löpa (NJA II 1938 s. 753). Promemorians förslag till lagstiftning godtogs på denna punkt av departementschefen med den mindre ändringen, att ägaren skulle gå förlustig sin rätt till godset om han ej kommer inom tre månader från det han av polismyndigheten underrättats om fyndet medan han enligt promemorians förslag inom tre månader skulle ha underlåtit »att lösa godset eller ställa säkerhet för lösensumman» (a.a. s. 754). Det torde med anledning av vad sålunda förekommit få antas att lagstiftaren avsett att tämligen stränga krav borde uppställas på arten av den underrättelse från polismyndighetens sida som skall ligga till grund för bestämmande av preklusionstidens utgångspunkt.

I förevarande remissprotokoll har departementschefen anfört att preklusionsfristerna räknas från det att vederbörande rättsägare fått del av polismyndighetens underrättelse resp. anmaning. Detta uttryckssätt synes ge vid handen att lagens innebörd anses vara att preklusionstid icke börjar löpa förrän polismyndighetens meddelande kommit vederbörande till handa.

Huruvida lagen verkligen är att förstå så att preklusionstid inte under några omständigheter kan börja löpa om vederbörande ej personligen fått del av meddelandet är dock i någon mån tveksamt. Lagens mening skulle kunna vara den, att preklusionstid i vissa fall börjar löpa även om så icke är händelsen men t. ex. sådana åtgärder som enligt 33 kap. rättegångsbalken konstituerar delgivning har iakttagits. Hos lagrådet har upplysts att tillämpningsbestämmelserna i praktiken i Stockholm tillämpas så, att om rekommenderat brev ej återkommer, underrättelse resp. anmaning anses ha ägt rum. I många fall sänds underrättelse i vanligt lösbrev, och även då anses underrättelse ha ägt rum om brevet ej återkommer. I fall då brev som här avses återkommer söker man finna vederbörandes nya adress. Får man reda på denna, sänds nytt brev. Om praxis i övriga delar av landet saknas uppgifter.

Emellertid är i förevarande fall fråga om en principiellt så betydelsefull rättsföljd som preklusion, och denna kan i det enskilda fallet, såsom inledningsvis påpekats, gälla rätten till hittegods av betydande värde. Lagrådet anser för sin del att bestämmelsen bör tolkas så att preklusionsfrist ej börjar löpa förrän polismyndighetens meddelande kommit rättsägaren till handa. Denna tolkning stämmer också bäst med det i 4 § använda uttrycket »tre månader från det han av polismyndighet underrättats» (jfr motsvarande uttryck 7 § flyttningslagen »från det ägaren mottog underrättelse om flyttningsbeslutet»).

Det kan anmärkas att denna ståndpunkt innebär att i vissa, låt vara sällsynta fall preklusionsfrist ej börjar löpa trots att polismyndigheten vidta-

git föreskrivna åtgärder, och att preklusion sålunda aldrig inträder. Det är å andra sidan tydligt att polismyndigheten i dessa fall ej kan för all framtid bevara hittegodset; den omständigheten att preklusion inte inträtt kan ej vara hinder för att godset säljes med stöd av 2 §, om förutsättningar för sådan försäljning föreligger.

Med den uppfattning i fråga om utgångspunkten för de nu berörda preklusionsfristerna som lagrådet här redovisat har lagrådet ej något att erinra mot att dessa förkortas på det sätt som föreslagits.

Förslaget till lag om ändring i lagen om flyttning av fordon i vissa fall

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Motionerna

I motionerna I: 1129 och II: 1305 yrkas att riksdagen måtte besluta att de i proposition nr 160 föreslagna förkortade förvaringstiderna för hittegods skall gälla i de fall hittegodsets värde uppenbarligen understiger 500 kr, medan i övriga fall nuvarande förvaringsregler skall fortsätta att gälla samt att riksdagen uppdrar åt vederbörande utskott att utarbeta erforderlig lagtext.

Till stöd för yrkandet anförs bl. a.

Större delen av hittegodset utgörs av ting med ett förhållandevis ringa värde. De förvaringsproblem, som anhopningen skapar, motiverar en förkortning av tidsfristerna. En mindre del av hittegodset utgörs dock av mer värdefulla föremål, i undantagsfall av mycket värdefulla föremål. I dessa fall synes det tveksamt, om ägaren redan efter tre respektive en månad skall gå miste om rätten till det förlorade. Det kan tänkas fall, då en så snabb process kan leda till ett uppenbart obilligt resultat.

Departementschefen avvisar tanken på en uppdelning av hittegodset i värdeklasser med motiveringen att det möter vissa svårigheter att fastställa en från alla synpunkter lämplig värdegräns. Vi finner detta vara ett svagt skäl jämfört med värdet av att undvika olyckliga konsekvenser av en i huvudsak motiverad reform. I de allra flesta fall torde det heller inte möta några svårigheter att fastslå, att ett upphittat föremål uppenbart har ett värde som understiger ett lämpligt belopp. Vi föreslår att de nya reglerna får gälla i de fall hittegodsets värde uppenbart understiger 500 kr. Värdegränsen har valts så att den rättsförlust ägaren riskerar att göra genom en kort tidsfrist blir begränsad samtidigt som relativt skrymmande och svårförvarat hittegods, t. ex. tillvaratagna cyklar och mopeder som pekas på i propositionen, i regel kommer att ingå i den lägre värdeklassen.

I motionen II: 1306 yrkas att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts proposition nr 160 ang. förslag till lag om ändring i lagen (1938: 121) om hittegods m. m.

Motionären anför till stöd för sitt yrkande bl. a. följande.

När det gäller föreslagna ändringar i hittegodslagen förefaller sänkningen av förvaringstiden för gods från 6 till 3 månader när det gäller okänd ägare ytterst betänkelig ur rättssäkerhetssynpunkt. Det kan ju ofta vara fråga om gods som inte genast har saknats. Alldeles särskilt torde väl detta gälla gods som stulits vid inbrott i fritidsbostäder. Ännu mer tveksam är den föreslagna förkortningen av tremånadersfristen för känd ägare och upphittare till en månad. Som polischefen i Stockholm påtalat skulle det kunna medföra svårigheter för vederbörande att bevaka sin rätt i samband med semestrar och andra ledigheter som överstiger en månad. Med kännedom om hur svårt det kan vara att få kontakt med en person som är bortrest på semester, särskilt när det gäller ensamstående, så blir invändningen ännu tyngre.

Liknande invändningar kan göras när det gäller förslaget till ändringar i lagen om flyttning av fordon.

Ett genomgående argument i propositionen för sänkning av förvaringstiderna är att förvaringsutrymmena inte räcker till. Det får inte vara skäl för att tumma på rättssäkerheten.

Hur liten betydelse för förvaringsutrymmet en sänkning av förvaringstiderna skulle få när det gäller fordon framgår också av vad som sägs i rikspolisstyrelsens yttrande att »flertalet av de i Stockholms, Göteborgs och Malmö polisdistrikt flyttade fordonen — cirka 95 % — har antingen avhållits inom några få dagar eller skrotats». Detta får å andra sidan inte vara skäl för att inte säkra rättstryggheten för det fåtal som inte hämtar sina fordon inom några få dagar.

Departementschefens uttalande på sidan 10 att »från rättssäkerhetssynpunkt kan inte resas några invändningar mot reformen» är märkligt. Framför allt när redan i nästa stycke anföres att man inte kan garantera att meddelande om upphittat gods verkligen når adressaten.

Utskottet

Enligt hittegodslagen gäller vissa tidsfrister, inom vilka ägare och upphittare har att göra gällande sin rätt till hittegods. Fristerna är f. n. för okänd ägare sex månader från det fyndet anmäldes hos polismyndighet samt för känd ägare och upphittare tre månader från erhållen underrättelse respektive anmaning. I propositionen föreslås att tiderna förkortas till tre månader och en månad. Motsvarande ändring förordas i fråga om tidsfristerna för ägare i lagen om flyttning av fordon i vissa fall. Huvudskälet för förslagen är att förvaringen av såväl hittegods som omhändertagna bilar tar oproportionerligt stora utrymmen i anspråk och medför betydande kostnader. För ändringarna åberopas också att endast ett fåtal ägare torde bli kända sedan tre månader förflutit från det att hittegods anmäls hos polismyndigheten eller från den dag då flyttning av fordonet kungjorts.

I motionen II: 1306 av herr Åkerlind yrkas avslag på propositionen. Yrkandet grundas på rättssäkerhetssynpunkter. Beträffande den föreslagna förkortningen av den nuvarande sexmånadersfristen för okänd ägare anföres bland annat att hittegodset ofta kan utgöras av gods som inte genast saknas,

t. ex. egendom som stulits vid inbrott i fritidsbostäder. I fråga om den föreslagna enmånadsfristen för känd ägare och upphittare åberopas svårigheter för den som är bortrest t. ex. på semester att bevaka sin rätt. Liknande invändningar görs beträffande de föreslagna ändringarna i flyttningslagen.

I de likalydande motionerna I: 1129 av herr Alexanderson och II: 1305 av fru Anér yrkas att de i propositionen föreslagna förkortade tidsfristerna för hittegods skall godtas i de fall godsets värde uppenbarligen understiger 500 kronor medan i övriga fall nu gällande tidsfrister skall behållas. Enligt motionärerna kan, då hittegodset utgörs av mer värdefulla föremål, en så snabb process som den föreslagna i vissa fall leda till uppenbart obilliga resultat.

Enligt utskottets mening framgår av det genom propositionen framlagda materialet att det framför allt i de största städerna föreligger betydande svårigheter att anskaffa tillräckliga förvaringsutrymmen för den allt större mängden hittegods. Förvaringen drar också betydande kostnader. Tidsfristerna synes för det helt övervägande antalet fall vara onödigt långa. Starka skäl talar därför för att tiderna förkortas.

De genom propositionen föreslagna förkortningarna av fristerna kan enligt utskottets mening genomföras utan betänkligheter från rättssäkerhetssynpunkt. Invändningen i motionen II: 1306 mot förkortningen av sexmånadersfristen för okänd ägare grundas som ovan angivits främst på det förhållandet att hittegods ofta utgörs av gods som inte genast saknas, t. ex. på den grund att det stulits i fritidsbostäder. Skälet saknar enligt utskottets mening större tyngd eftersom stöldgods endast undantagsvis torde överges och bli omhändertaget som hittegods. I de angivna fallen torde det för övrigt ofta vara betydelselöst om fristen är tre eller sex månader. De i motionen påstådda svårigheterna för känd ägare och upphittare att bevaka sin rätt torde åtminstone delvis bygga på en missuppfattning om innebörden av gällande bestämmelser. Som departementschefen framhåller och lagrådet närmare utvecklar räknas de ifrågavarande preklusionstiderna från det vederbörande rättsägare fått del av polismyndighetens underrättelse eller anmaling. Den föreslagna enmånadsfristen börjar således ej att löpa förrän polismyndighetens meddelande kommit rättsägaren till handa. Sådana meddelanden bör enligt nuvarande tillämpningskungörelse till hittegodslagen lämnas i rekommenderat brev, om inte annat sätt befinnes lämpligare. Enligt vad utskottet inhämtat kommer denna föreskrift i samband med den nya lagstiftningen att ändras så att meddelandena regelmässigt kommer att skickas i rekommenderat brev med mottagningsbevis, varigenom än större garantier uppnås för att preklusionsfristen icke börjar löpa förrän meddelandet verkligen nått adressaten. Den som icke får del av ett utsänt meddelande t. ex. vid bortovaro under semester har således vid återkomsten hela fristen till sitt förfogande.

Som departementschefen framhåller skulle det i och för sig kunna tänkas att man behåller nuvarande sexmånaderstid för okänd ägare i fråga om hit-

tegoods av mer värdefull beskaffenhet. Motsvarande gäller givetvis i fråga om de nuvarande tremånadersfristerna för känd ägare och upphittare. Förslaget i motionerna I: 1129 och II: 1305 om tidsfrister av olika längd på ömse sidor om en värdegräns av 500 kronor gäller också samtliga fall. En sådan gränsdragning skulle emellertid enligt utskottets mening komplicera handläggningen i avsevärd mån och vålla praktiska olägenheter som icke synes uppvägas av några mer påtagliga fördelar. Härvidlag bör särskilt beaktas — förutom att gränsen synes relativt godtyckligt vald — att ägare av mer värdefullt gods regelmässigt torde ge sig till känna inom helt kort tid efter det egendomen tagits om hand. Även upphittare torde, då det gäller sådant gods, inte dröja med att göra sin rätt gällande.

På anförda skäl tillstyrker utskottet propositionen såvitt gäller hittegodslagen samt avstyrker motionen II: 1306 i motsvarande del ävensom motionerna I: 1129 och II: 1305.

Vad härefter gäller förslaget om ändring i flyttningslagen framgår av propositionen att i de tre största städerna, där flertalet flyttningar av fordon äger rum, det alldeles övervägande antalet omhändertagna fordon hämtas inom några få dagar och endast i undantagsfall efter mer än tre månader. Svårigheterna att ordna med förvaring på tillfredsställande sätt av flyttade fordon torde vara uppenbara. Den föreslagna förkortningen av tidsfristerna — överensstämmande med den som föreslagits beträffande hittegoods — är enligt utskottets mening väl avvägd och inger inga betänkligheter från rätts-säkerhetssynpunkt. Utskottet tillstyrker propositionen också i denna del. Ställningstagandet innebär att motionen II: 1306 avstyrks i motsvarande del.

Även i övrigt lämnar utskottet de i propositionen framlagda förslagen utan erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen

A. avslår motionen II: 1306;

B. med avslag på motionerna I: 1129 och II: 1305 antager det genom propositionen nr 160 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen om hittegoods; samt

C. antager det genom propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen om flyttning av fordon i vissa fall.

Stockholm den 10 december 1969

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herrar Hjorth (s), Svanström (cp) och fru Lilly Ohlsson (s);

från andra kammaren: fru Löfqvist (s), herrar Dockered (cp), Jönsson i Malmö (s), Johansson i Växjö (cp), Oskarson (m), fru Bergander (s), fru Anér (fp) och fröken Åsbrink (s).

Reservation

av herrar *Alexanderson* (fp), *Svanström* (cp), *Dockered* (cp), *Johansson* i Växjö (cp), *Oskarson* (m) och fru *Anér* (fp), vilka ansett *dels* att utskottets yttrande bort ha följande lydelse.

Enligt hittegodslagen — — — (= utskottet) — — — sitt förfogande.

Vad härefter gäller yrkandet i motionerna I: 1129 och II: 1305 att behålla nuvarande preklusionsfrister i fråga om hittegods av mer värdefull beskaffenhet avvisas i propositionen tanken på en sådan begränsning i fråga om fristen för okänd ägare. Som motivering åberopas främst att det möter vissa svårigheter att fastställa en från alla synpunkter lämplig värdegräns och att ägare till värdefullare gods torde ge sig till känna inom helt kort tid. Skälen synes som motionärerna anför icke väga särskilt tungt vid en jämförelse med de fördelar som står att vinna genom att olyckliga konsekvenser av de förkortade tidsfristerna kan undvikas. Om gränsdragningen sker på det sätt att de nya fristerna skall gälla endast då hittegodsets värde uppenbart understiger en viss gräns, torde några värderingssvårigheter inte behöva uppstå om motionsförslaget genomförs. Enligt utskottets mening är den av motionärerna föreslagna värdegränsen 500 kronor väl avvägd. Den torde innebära att de kortare preklusionstiderna regelmässigt skulle gälla för mera skrymmande och svårförvarat hittegods såsom cyklar och mopeder. Samtidigt tillgodoses önskemålet att begränsa den rättsförlust som, även om flertalet ägare ger sig till känna inom kort tid, kan följa av förkortade tidsfrister.

På anförda skäl tillstyrker utskottet motionerna I: 1129 och II: 1305 och förordar att förslaget till lag om ändring i hittegodslagen utformas i enlighet härmed. Motionen II: 1306 avstyrks i motsvarande del.

Vad härefter — — — (= utskottet) — — — motsvarande del.

I övrigt lämnar utskottet de i propositionen framlagda förslagen utan erinran.

dels att utskottet under B bort hemställa, att riksdagen

B. med förklaring att det genom propositionen nr 160 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen om hittegods icke kunnat i oförändrat skick antagas samt med bi-

fall till motionerna I: 1129 och II: 1305 för sin del antager förslaget med den ändringen att 4 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

4 §

Varder ägare till hittegods ej känd inom *tre* månader från det fyndet anmäldes hos polismyndighet, eller kommer ägaren ej inom *en månad* från det han av polismyndighet underrättats om fyndet, eller kan ägaren eljest anses hava uppgivit sin rätt, tillfalle godset upphittaren; dock vare denne skyldig gälta polismyndighets kostnader i anledning av fyndet. Är godset i polismyndighets vård, och underlåter upphittaren att inom *en månad* efter anmaning gälta polismyndighetens kostnader, eller kan han eljest anses hava uppgivit sin rätt, skall godset tillfalla kronan.

Varder ägare till hittegods ej känd inom *sex* månader från det fyndet anmäldes hos polismyndighet, eller kommer ägaren ej inom *tre månader* från det han av polismyndighet underrättats om fyndet, eller kan ägaren eljest anses hava uppgivit sin rätt, tillfalle godset upphittaren; dock vare denne skyldig gälta polismyndighets kostnader i anledning av fyndet. Är godset i polismyndighets vård, och underlåter upphittaren att inom *tre månader* efter anmaning gälta polismyndighetens kostnader, eller kan han eljest anses hava uppgivit sin rätt, skall godset tillfalla kronan.

Om godset har ett värde som uppenbart understiger femhundra kronor, skall de i första stycket upptagna tidsfristerna utgöra tre i stället för sex månader och en månad i stället för tre månader.